

Європейські стратегії розвитку медичної освіти: досвід для України

*Башкірова Людмила Михайлівна¹, Ловас Павло Семенович²,
Якименко Володимир Вікторович³*

Опубліковано	Секція	УДК
28.06.2023	Освіта/Педагогіка	371.134:004.9

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8068250>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Статтю присвячено вивченню європейського досвіду розвитку медичної освіти з метою його імплементації в Україні. Метою дослідження є аналіз стратегій розвитку медичної освіти країн ЄС з метою застосування цього досвіду в українських закладах вищої освіти. Зазначається, що інтегрованість медичної освіти в європейський простір передбачає відповідність методів і змісту навчання потребам сучасного світу, взаємозв'язок та взаємовплив соціально-гуманітарних дисциплін для формування особистості за допомогою міжпредметної інтеграції. Встановлено, що серед основних тенденцій медичної освіти в ЄС важливе місце сьогодні посідає онлайн-освіта. Також у сучасних реаліях трендами освіти в країнах ЄС стали: mega universities, borderless networks of universities, Open Education та Open Virtual mobility. Цікавим у практиці вітчизняних медичних закладів вищої освіти може стати досвід використання симуляційних технологій.

Ключові слова: освітній процес, вища медична освіта, Європейські стратегії розвитку, освітні перспективи.

European strategies for the development of medical education: experience for Ukraine

Annotation. The article is devoted to the study of the European experience in the development of medical education for the purpose of its implementation to improve the system of medical education in Ukraine. The purpose of the study is to analyze the development strategies of medical education in EU countries with the aim of using this experience for Ukraine. It is noted that the integration of medical education into the European space implies the conformity of the methods and content of education to the needs of the modern world, the relationship and mutual influence of social and humanitarian disciplines for the formation of personality through interdisciplinary integration. In particular, this

¹ кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології № 2, Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, Україна, 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, <https://orcid.org/0000-0002-1521-260X>

² старший викладач, кафедра ентомології та збереження біорізноманіття, біологічний факультет, ДВНЗ "Ужгородський національний університет", Україна, 88000, Закарпатська обл., м. Ужгород, вул. Волошина, 32, <https://orcid.org/0000-0003-0878-8085>

³ кандидат медичних наук, асистент кафедри онкології, онкохірургії та променевої діагностики, Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, Україна, 69035, м. Запоріжжя, просп. Маяковського 26, <https://orcid.org/0000-0002-8867-6501>

includes the selection of problem tasks and arguments that require creative thinking and intellectual effort combined with knowledge. It has been established that among the main trends of medical education in the EU today, online education occupies an important place. Online medical education is becoming increasingly popular and is being used to educate students, improve the skills of doctors and pharmacists, and provide access to medical knowledge to other healthcare professionals. In today's realities, the trends in education in the EU countries have become: mega universities, borderless networks of universities, Open Education and Open Virtual mobility. The experience of using simulation technologies, which are already quite widely used in the EU countries, and only recently started to be used by some universities, can be interesting in the practice of domestic medical institutions of higher education. It is noted that the use of innovative technologies in the implementation of the educational trajectory of training a specialist is aimed at the formation of potential knowledge, practical orientation and interdisciplinary training programs. However, there are a number of challenges for the effective implementation of this approach in Ukraine. Among them is the need to change the pedagogical thinking of teachers, the transition from a traditional to an innovative approach, ensuring access to the necessary information resources and solving organizational issues.

Keywords: educational process, higher medical education, European development strategies, educational prospects.

Вступ

Мета вищої медичної освіти полягає в забезпеченні високоякісної підготовки відповідних спеціалістів, що є важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я [6, с. 205]. Це має велике значення, оскільки якість надання медичної допомоги населенню країни залежить від рівня підготовки майбутніх лікарів. У зв'язку із сучасним розвитком медичної науки й практики, необхідно вносити корективи в підготовку й підвищення кваліфікації медичних працівників, щоб наблизити їхню освіту до міжнародних стандартів.

Для досягнення цієї мети потрібно покращити якість навчання в закладах вищої освіти шляхом ефективної організації та інформатизації навчального процесу, впровадження передових наукових розробок у практику викладання, а також забезпечення високого професіоналізму викладачів. Окрім того, необхідно створити сучасну навчально-методичну базу, що допоможе підвищити якість навчання та підготовки медичних фахівців.

Саме тому ми повинні звернутися до європейських стратегій розвитку медичної освіти, які можуть стати цінним джерелом натхнення для нашої країни. Європейські держави володіють розширеним досвідом щодо покращення якості медичної освіти та пристосування її до сучасних потреб.

Отримання досвіду від європейських стратегій може допомогти Україні вдосконалити підготовку медичних фахівців, впровадити інноваційні методи навчання та забезпечити максимальну якість медичних послуг для нашого населення.

Стратегії розвитку медичної освіти стали предметом дослідження таких вчених, як В. Бабаєв [1], М. Дебич [2], О. Ісаєва [3], І. Кудря [4], О. Мельникова [5], О. Муковоз [8], Н. Олексіна [6], В. Осадчук [7], І. Соколова [9], О. Тихонова [10], О. Чубукова [12] та ін.

Мета статті – вивчення та аналіз європейського досвіду в галузі медичної освіти з метою його використання для покращення системи медичної освіти в Україні.

Результати

Сфера медичних послуг в Україні потребує лікарів, які здатні до інноваційних змін, розуміють і сприймають глибинні трансформації в межах галузі, фахово

вирішують практичні завдання й мотивовані до успішної діяльності та професійного розвитку. Згідно з Концепцією професійного ліцензування лікарів (2018), до 2024 року всі українські лікарі мають інтегруватись у міжнародну лікарську спільноту, володіючи належним рівнем знань і професійних навичок. Тому вищу освіту слід розглядати як важливий інструмент життєдіяльності людини, а розвиток медичної освіти в контексті впровадження нової системи доступу до лікарської професії повинен сприйматися в новому вимірі [9, с. 7].

Інтегрованість медичної освіти в європейський простір є невід'ємною складовою підготовки медичних фахівців. Цей підхід передбачає не лише відповідність методів і змісту навчання потребам сучасного світу, але й акцентує увагу на взаємозв'язку та взаємовпливі соціально-гуманітарних дисциплін на формування цілісної особистості за посередництвом міжпредметної інтеграції.

Цей підхід вимагає від здобувачів освіти уміння впроваджувати креативне мислення та прикладати інтелектуальні зусилля для розв'язання проблемних завдань та обґрунтування аргументів, поєднуючи їх із набутими знаннями. Для досягнення цих цілей важливо розробляти інноваційні інтегровані курси, які б використовували сучасні технології. Такий підхід сприяє розвитку компетенцій, які необхідні сучасним медикам у практичній діяльності.

Реалізація інтегрованої медичної освіти докладається до формування гнучкого мислення, що дає змогу студентам-медикам розглядати проблеми з різних боків та шукати творчі рішення. Окрім того, цей підхід розвиває комунікаційні навички, які являються ключовими для успішної медичної практики, оскільки спілкування з пацієнтами та колегами є неодмінною частиною професійної діяльності [3, с.12].

Передовсім варто відмітити, що якість медичної освіти в Україні, як і у Європейському Союзі (ЄС), має базуватися на чотирьох принципах забезпечення її якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) (табл.1).

Таблиця 1

Принципи забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти (ESG)

№ з/п	Принцип	Коротка характеристика
1.	Заклади вищої медичної освіти несуть первинну відповідальність за якість вищої медичної освіти, яку надають, та періодично здійснюють самооцінку її надання, залучаючи студентство та громадськість	Університети та медичні заклади мають самостійно оцінювати якість своєї освітньої програми та впроваджувати виправлення на основі зворотного зв'язку від здобувачів освіти та громадськості
2.	Забезпечення якості медичної освіти повинно відповідати системі вищої освіти країни, автономії університетів, різноманітності освітніх програм і вибору освітніх траєкторій здобувачами освіти та слухачами	Контроль за якістю повинен здійснюватися державними та недержавними організаціями, такими як Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство освіти і науки України, Центр тестування МОЗ України, Національне агентство з якості вищої освіти, незалежні агенції та організації, а також викладацьке та студентське самоврядування
3.	Забезпечення якості медичної	Медична освіта має пропагувати цінність

	освіти сприятиме розвитку культури належної якості	високої якості та стандартів у медичній практиці. Здобувачі освіти мають бути навчені інтегрувати цінність якості у свою професійну поведінку та практику, а заклади вищої медичної освіти повинні стимулювати та підтримувати цю культуру якості в усіх аспектах навчального процесу
4.	Забезпечення якості медичної освіти повинно враховувати потреби та професійні очікування майбутніх лікарів і провізорів, а також потреби закладів охорони здоров'я та суспільства загалом	Медична освіта має бути орієнтована на формування компетенцій, необхідних для відповідної медичної практики, та вирішення сучасних викликів у галузі охорони здоров'я

Джерело: [6, с. 37].

Доцільно дотримуватись вищезгаданих принципів з огляду на загальну відповідальність та гуманістичну цінність медичної освіти. Управління медичною освітою має базуватися на фактах та доказах, а також використовувати найкращі можливості для покращання та впровадження нових педагогічних технологій, що допоможе забезпечити високу якість медичної освіти в Україні, посприє розвитку медичної науки та покращить охорону здоров'я загалом.

Серед основних тенденцій медичної освіти в ЄС важливе місце сьогодні посідає онлайн-освіта, яка набирає все більшої популярності в медичній галузі й використовується для навчання здобувачів освіти, підвищення кваліфікації лікарів та провізорів, а також надання доступу до медичних знань іншим медичним працівникам.

На швидке поширення онлайн-освіти у світі суттєво вплинула пандемія COVID-19. Терміновий перехід до дистанційного навчання під час закриття навчальних закладів став викликом, але водночас підкреслив важливість цифрової освіти та виявив низку проблем, які потрібно вирішити. Саме пандемія COVID-19 змусила заклади вищої освіти в цілому світі, в тому числі й у країнах ЄС, перейти на онлайн-режим навчання, що мало на меті створити безпечні умови для здобувачів освіти, викладачів та інших працівників освітніх установ.

М. Дебич виділяє такі характерні особливості функціонування ринку онлайн-освіти:

- Гнучкість, за якої онлайн-освіта дає змогу здобувачам освіти навчатися в зручний для них час та обирати оптимальний для них темп. Вони можуть вибирати заняття й матеріали відповідно до своїх потреб і можливостей;
- Модульність. Онлайн-курси зазвичай побудовані на модульній основі, що дає змогу здобувачам освіти вибирати конкретні курси або модулі, які вони хочуть вивчати, і звільняє від потреби проходити весь навчальний курс;
- паралельність онлайн-навчання, яка дає змогу здобувачам освіти одночасно бути учасником кількох курсів або програм, що забезпечує більше гнучкості та розширює їхні можливості навчання;
- віддаленість, завдяки якій здобувачі освіти можуть навчатися з будь-якого місця, що вирішує низку проблем, пов'язаних з географічним розташуванням та витратами на переїзд;
- асинхронність, за якої онлайн-курси часто пропонують можливість навчатися в режимі віддаленого доступу із записаними лекціями та матеріалами. Так здобувачі освіти можуть навчатися в зручний для них час без суворих графіків;

- охоплення, що відкриває для здобувачів освіти доступ до навчання з віддалених або обмежених регіонів, а також для людей з особливими потребами, зайнятих осіб та інших категорій, які не мають можливості навчатися стаціонарно;
- рентабельність. Онлайн-освіта може бути більш економічно вигідною для здобувачів освіти й освітніх установ, оскільки прямо пов'язана зі зменшенням витрат на проживання, транспорт та інших витрат, притаманних традиційному навчанню;
- нові інформаційні технології, які використовує онлайн-освіта, наприклад, відео-конференції, інтерактивні платформи навчання та інші цифрові інструменти, сприяють ефективному навчанню та спілкуванню;
- соціальність. Хоча онлайн-навчання переважно відбувається у віддаленому форматі, воно забезпечує специфічні можливості для спілкування, співпраці та взаємодії між здобувачами освіти та викладачами. Форуми, чати та віртуальні групи дають змогу обмінюватися думками, задавати запитання та спілкуватися;
- інтернаціональність дистанційного навчання дає змогу навчатися в установах цілого світу. Це відкриває доступ до найкращих програм та експертів у своїй галузі з будь-якої точки планети;
- диверсифікація фінансування освітньої діяльності. Онлайн-освіта дає нові можливості для фінансування освітньої діяльності, наприклад, платні онлайн-курси, спонсорські програми або пожертвування, що допомагає розширити фінансові ресурси освітніх установ та забезпечити доступність якісної освіти [2, с. 18-19].

Ці особливості онлайн-освіти надають їй переваги перед іншими формами навчання. Проте вони пов'язані з низкою певних вимог як до викладачів, так і до здобувачів освіти, і тягнуть за собою збільшення трудових зусиль з обох сторін.

Нині в країнах ЄС все частіше з'являються університети нового типу:

1. *Мегауніверситети (mega universities)*. Мегауніверситети, запропоновані Дж. Деніелом, характеризуються великою кількістю здобувачів освіти (не менше 100 тисяч осіб) і використанням дистанційних освітніх технологій, відкритістю та доступністю освіти, гарантією якості навчання та підтримкою студентів.

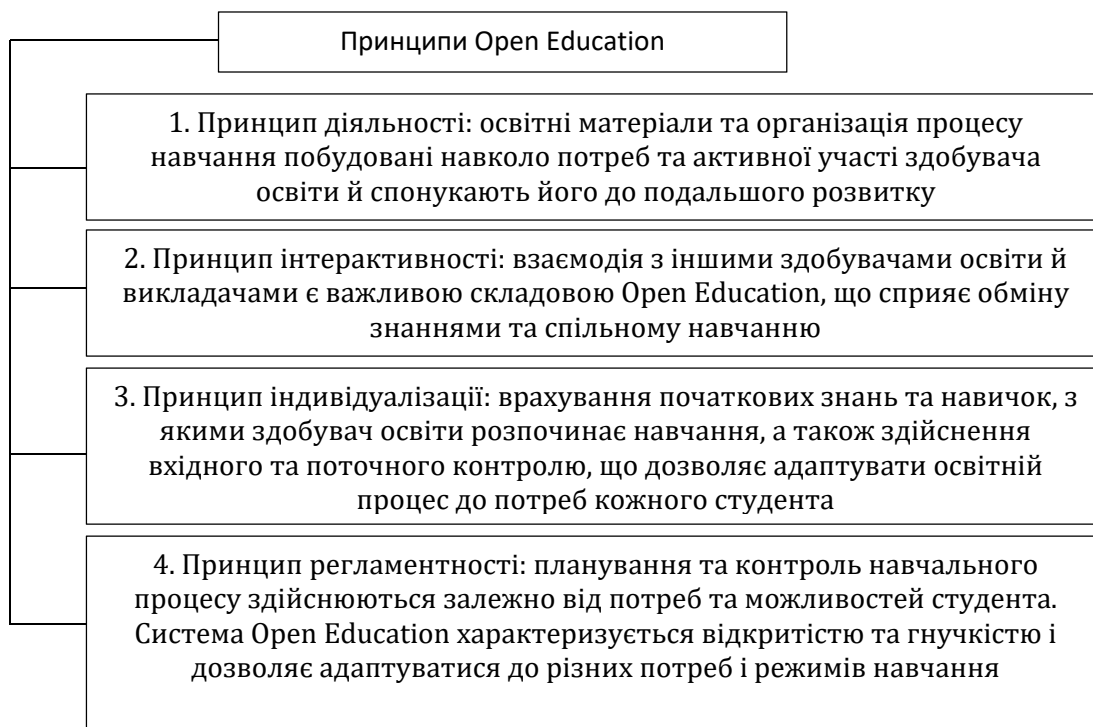
2. *Університети без кордонів (borderless networks of universities)*. Термін «освіта без кордонів» означає розмивання концептуальних, дисциплінарних і географічних меж, що традиційно характерні для вищої освіти, описує їхнє зникання. Під час зростання популярності онлайн-навчання географічне розмежування втрачає важливість, та залишається значення кордонів щодо якості, фінансування та акредитації [5].

Згідно з даними Європейської асоціації університетів дистанційного навчання (EADTU), на сьогодні в Європі існує одинадцять спеціалізованих університетів дистанційного навчання, в тому числі як відкриті, так і дистанційні університети. Ці заклади направлені на забезпечення освіти за допомогою дистанційних технологій та інноваційних підходів до навчання [1].

Ще однією важливою тенденцією в освітньому просторі Європейського Союзу щодо вищої медичної освіти є Open Education (відкрите освітнє середовище).

Під цією концепцією розуміється процес надання освітніх послуг за посередництвом цифрових технологій з метою забезпечення доступності та відкритості навчання для всіх охочих. Це досягається завдяки різним методам викладання, обміну знаннями та використанню цифрових платформ. Відкрита освіта об'єднує найсучасніші технології, впроваджує нові інформаційні та освітні технології, застосовує прогресивні форми організації освітнього процесу та активні методи навчання, а також надає сучасні навчально-методичні матеріали [1, с. 7].

Основні принципи відкритої освіти згруповані на рисунку 1.

Рис. 1. Основні принципи Open Education

Джерело: [7, с. 62].

Ці принципи сприяють створенню відкритого, гнучкого й доступного навчального середовища, яке відкриває можливості для навчання та саморозвитку для різних категорій людей.

Розвивається також й Open Virtual mobility (відкрита віртуальна мобільність), що базується на поєднанні формальної та неформальної освіти завдяки онлайн-мобільності. Цей підхід дає змогу здобувачам освіти отримувати доступ до курсів із відкритих каталогів різних університетів та навчатися віддалено з будь-якої точки світу.

Віртуальна мобільність – це форма навчання, яка використовує інтегровані віртуальні елементи в навчальному середовищі, реалізовані за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Вона передбачає спільне навчання та співпрацю осіб з різних країн та культур і має на меті зміцнення міжкультурного розуміння та обмін знаннями. Ця форма навчання надає можливість отримати міжнародний та міжкультурний досвід тим, хто не може скористатися програмами фізичної міжнародної мобільності у зв'язку із соціальними, економічними, організаційними або іншими причинами [11, с. 45].

Основною ідеєю відкритої віртуальної мобільності є забезпечення можливості здобувачам освіти отримувати міжнародний досвід, покращувати свої навички та розширювати свій академічний кругозір, які необхідні для глобального ринку праці, за допомогою онлайн-курсів. Цей підхід може бути особливо корисним для тих, хто не може фізично перебувати за кордоном у зв'язку із обмеженнями, наприклад, фінансовими або візовими.

Відкрита віртуальна мобільність дає змогу здобувачам освіти обирати курси з відкритих каталогів, які найкраще відповідають їхнім академічним і професійним потребам, брати участь в онлайн-курсах, спілкуватися зі здобувачами освіти з інших

університетів та країн, а також отримувати академічні кредити чи сертифікати за успішне завершення курсів.

Цей підхід сприяє глобалізації освіти, співпраці між університетами та забезпеченню доступу до якісного навчання для всіх зацікавлених сторін.

Розвиток технологій змінює підходи до освіти в ЄС та сприяє створенню нових освітніх напрямів, які можна застосувати у вітчизняній медичній вищій освіті з метою поліпшення навчального процесу та підготовки майбутніх медичних фахівців. Наприклад, таких:

- *Мобільне навчання.* Здобувачі освіти медичних спеціальностей можуть використовувати мобільні додатки для доступу до навчальних матеріалів, медичних довідників, клінічних кейсів та інших ресурсів. А також навчатися у будь-який час та в будь-якому місці, виконувати інтерактивні завдання та тести.
- *Мікронавчання.* Медичні університети можуть використовувати підходи мікронавчання, щоб розбити складний медичний матеріал на менші блоки знань. Це допоможе здобувачам освіти краще засвоювати та розуміти конкретні медичні теми.
- *Інклюзивне картографування.* Медичні навчальні програми можуть застосовувати інклюзивне картографування для створення цифрових карт знань, які допоможуть здобувачам освіти бачити взаємозв'язки між різними медичними концепціями та поняттями. Це здатне полегшити їхнє розуміння складних медичних процесів і посприяти кращому запам'ятовуванню матеріалу.
- *Інтерактивні відео.* Відео можна використовувати для демонстрації медичних процедур, хірургічних втручань або клінічних сценаріїв. Інтерактивні відео можуть допомогти здобувачам освіти, наприклад, вибирати різні варіанти лікування, спостерігати за відгуками пацієнтів або взаємодіяти з віртуальними пацієнтами для навчання діагностики та лікування різних захворювань.
- *Віртуальна реальність (VR) і доповнена реальність (AR).* Вони дозволяють створювати інтерактивні та імерсивні навчальні середовища, які забезпечують здобувачам освіти більш активну й поглиблену взаємодію з навчальним матеріалом [12]. Медична освіта може використовувати технологію доповненої реальності для створення інтерактивних симуляційних середовищ. Здобувачі освіти мають змогу спостерігати віртуальні моделі людського тіла, проводити віртуальні хірургічні операції або навчатися реагувати на невідкладні медичні ситуації в контрольованому середовищі.
- *Мобільні додатки.* Медична освіта може використовувати мобільні додатки для спрощення доступу до медичної інформації, розширення навчального процесу та підтримки комунікації між здобувачами освіти та викладачами, а також для відстеження прогресу здобувачів освіти, організації віртуальних групових дискусій та надання завдань та тестів для самостійного навчання.

Застосування цих технологій у медичній вищій освіті покращить засвоєння матеріалу, підвищить зацікавленість здобувачів освіти та посприє їхньому практичному навчанню. Такі інновації допоможуть майбутнім медичним фахівцям набути необхідних знань та навичок для більш ефективної діяльності в медичній сфері сучасного світу.

Це підводить до висновку, що, незважаючи на ряд проблем та суттєвих викликів сьогодення, вітчизняна освіта має гарні перспективи розвитку. Сучасний світ потребує нових знань та навичок, тому освіта повинна змінюватися та адаптуватися до нових реалій.

Цікавим у практиці вітчизняних медичних закладів вищої освіти може стати досвід інтеграції в навчальний процес симуляційних технологій, які вже досить широко

застосовуються в країнах ЄС, та лише нещодавно почали використовуватися деякими університетами.

Симуляційне навчання є важливим елементом якісної підготовки кваліфікованих спеціалістів. Воно використовує імітаційні моделі, що надає можливість здобувачам освіти здійснювати професійну діяльність або її елементи відповідно до стандартів освіти та правил надання медичної допомоги.

Метою симуляційного навчання є максимально наблизити імітаційну діяльність під час навчального процесу до реальних клінічних ситуацій з високим рівнем достовірності. Такі технології дозволяють здобувачам освіти відпрацьовувати навички ведення пацієнтів у різних критичних ситуаціях, які можуть виникнути в медичній практиці, наприклад, проведення різних медичних процедур, таких як ін'єкції, введення катетерів, підключення до апаратів штучної вентиляції легень, зняття швів та багато іншого. Завдяки симуляціям здобувачі освіти можуть відпрацьовувати ці навички без будь-якого ризику зашкодити реальному пацієнту, що є надзвичайно важливим у медичній практиці.

Симуляційне навчання має ряд позитивних характеристик, серед яких можна виділити такі:

- *Безпечність.* Таке навчання надає можливість здобувачам освіти або медичним працівникам отримати практичні навички та клінічний досвід у віртуальному середовищі, не наражаючи пацієнтів на ризик. Це особливо важливо для навчання маніпуляцій, які можуть бути небезпечними для людини.
- *Гнучкість.* Тренування можуть проводитися в зручній для здобувача освіти час, незалежно від роботи клініки або доступності пацієнта, що дає змогу здобувачам освіти та медичним працівникам навчатися та вдосконалювати навички своєї професійної діяльності, не відвідуючи спеціалізовані тренінгові центри або клініки.
- *Повторення.* Симуляційне навчання відкриває можливість необмежено повторювати вправи та сценарії, щоб вдосконалити навички до автоматизму, що підвищує ефективність навчання та практичних вмінь, оскільки здобувачі освіти можуть відпрацьовувати їх до досягнення повної впевненості.
- *Зниження стресу.* Таке навчання допомагає знизити стрес, пов'язаний з роботою з реальними пацієнтами. Здобувачі освіти можуть відпрацьовувати свої навички та знання в безпечному та контрольованому середовищі, що зменшує тривогу та підвищує їхню впевненість у своїх здібностях;
- *Об'єктивність.* Симуляційне навчання дозволяє проводити детальну педагогічну атестацію та об'єктивно оцінювати рівень досягнутої майстерності. Це дає здобувачам освіти можливість отримувати конструктивний фідбек щодо своєї професійної майстерності та виявляти свої слабкі місця, щоб покращувати їх у майбутньому. Оцінки й результати навчання базуються на спостереженнях й аналізі результатів віртуальних сценаріїв, що дає змогу забезпечити більш об'єктивну оцінку в порівнянні з традиційним методом навчання [4, с. 199–200].

Загалом симуляційне навчання має безпечний та гнучкий характер, дозволяє повторювати вправи та сценарії, зменшує стрес та забезпечує об'єктивну оцінку досягнень. Ці переваги роблять його цінним інструментом для навчання медичних працівників та здобувачів освіти, оскільки допомагають підвищити їхні навички, знання та впевненість у виконанні професійних завдань.

Застосування інноваційних технологій під час реалізації освітньої траєкторії підготовки спеціаліста має на меті формування потенційних знань, практикоорієнтованість та міждисциплінарність програм навчання. Однак в Україні для ефективного впровадження цього підходу існує ряд викликів, серед яких

необхідність зміни педагогічного мислення викладачів, перехід від традиційного до інноваційного підходу, забезпечення доступу до відповідних інформаційних ресурсів та розв'язання організаційних питань [10, с.249].

Одним зі способів розв'язання цих проблем є підготовка науково-педагогічних кадрів, які б активно використовували сучасні технології навчання. Для цього в закладах вищої освіти варто розробляти та впроваджувати програми підвищення кваліфікації викладачів, направлені на проектування й розробку освітніх програм, які б реалізовували компетентнісний підхід до навчання за допомогою педагогічних інновацій.

Висновки

Європейські стратегії розвитку медичної освіти мають велике значення для України, оскільки здатні слугувати цінним джерелом досвіду. Ці стратегії пропонують конкретні підходи, спрямовані на покращення якості медичної освіти, підвищення професійного рівня медичних працівників та забезпечення високої якості медичних послуг.

Адаптація цих європейських стратегій та їхнє впровадження в українську систему медичної освіти можуть мати значний позитивний вплив на медичний сектор країни. Це сприятиме покращенню рівня навчання медичних студентів, розвитку їхніх необхідних навичок та знань, а також підвищенню їхньої професійної компетентності.

Впровадження європейських стратегій допоможе створити в Україні більш сучасну й ефективну систему медичної освіти, що відповідає міжнародним стандартам, а також сприятиме залученню іноземних практик та передового досвіду, що дозволить українським медичним працівникам бути в курсі останніх досягнень у галузі медицини.

Перспективою подальших наукових досліджень є вивчення ефективності впровадження європейських стратегій розвитку медичної освіти в українському контексті, що допоможе оцінити результати такого підходу й визначити його плюси та недоліки.

Список використаних джерел

1. Бабаєв В.М., Стадник Г.В., Момот Т.В. Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. *Комунальне господарство міст. Серія : Економічні науки.* 2019. № 2. С. 2–9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kgm_econ_2019_2_3 (дата звернення: 23.05.2023).
2. Дебич М. А. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід : монографія. Ніжин: ПП Лисенко. 2019. 408 с. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/Debych_M_2-12-2019_monogr_disert.pdf (дата звернення: 23.05.2023).
3. Ісаєва О., Шумило М. Оновлені стандарти освіти лікарів – фахівців нової генерації. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.* 2018. Vol. VI (72), No. 174. P. 10–14. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2018-174VI72-02> (дата звернення: 23.05.2023).
4. Кудря І. П., Кулішов С. К., Третьак Н. Г. Симуляційні технології в сучасному освітньому процесі підготовки майбутніх лікарів. *Вісник проблем біології і медицини.* 2020. № 2 (156). С. 198–201. URL: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/12866> (дата звернення: 23.05.2023).
5. Мельникова О., Олійник Ю. Особливості функціонування ринку онлайн-освіти у світі та в Україні. *Економічний дискурс.* 2020. № 3. С. 16-27. DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2020-3-2> (дата звернення: 23.05.2023).

6. Олексіна Н. О., Волосовець О. П., П'ятницький Ю. С. Медична освіта: відповіді на виклики сучасності. *Медична освіта*. 2018. № 2. С. 36-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2018_2_6 (дата звернення: 23.05.2023).
7. Осадчук В. Розвиток відкритої освіти як феномена XXI століття. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Т. 21, № 1. С. 58-67. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.58-67](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.58-67) (дата звернення: 23.05.2023).
8. Реалізація цілей євроінтеграції медичної освіти в навчальному процесі / О. Є. Муковоз та ін. *Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки* : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. Полтава, 2022. С. 205-206. URL: http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/18611/1/Mukovoz_Realizaciya_cileu.pdf (дата звернення: 23.05.2023).
9. Соколова І. Медична освіта України: світові тенденції, європейські орієнтири і національні пріоритети. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2019. № 2. С. 7-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2019_2_3 (дата звернення: 23.05.2023).
10. Сучасні виклики університетської освіти / О. О. Тихонова та ін. *Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір* : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 30 березня 2023 р. Полтава, 2023. С. 246-248. (дата звернення: 23.05.2023).
11. Пічик К.В., Гуменна О.В., Човнюк Л.Ю. Віртуальна мобільність як інноваційний підхід у навчанні. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2020. № 4 (14). С. 42-52. DOI: 10.5281/zenodo.4439009 (дата звернення: 31.05.2023).
12. Чубукова О. Ю., Пономаренко І. В. Інноваційні технології доповненої реальності для викладання дисциплін у вищих навчальних закладах України. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2018. № 16. С. 20-27. URL: <http://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/11227> (дата звернення: 23.05.2023).